

TN § 12**Återkoppling - Uppdrag torghandel i Visby och gestaltning av Stora torget**

Ärendenummer: TN 2024/1032

Paragraf föregående instans: TN AU § 11

Tekniska nämndens beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att uppdraget är slutfört.
2. Tekniska nämnden ger teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra ett test av trafik- och parkeringsbegränsningar samt tillfällig möblering på Stora torget och Södertorg under sommaren 2026.

Sammanfattning

Uppdragets syfte har varit att i dialog med medborgare, intressenter och aktörer skapa en gemensam förståelse för torgens roll och lokalsamhällets behov, samt ta fram underlag för framtida gestaltning. Dialoger och enkäter visar en bred enighet runt behovet av levande, flexibla och trygga torg med tydliga gångstråk, mer grönska, fler sittplatser och attraktiva entréer. Torghandeln på Stora torget ses som en central del av platsens identitet och bör behållas förutsatt att enhetlig estetik och god framkomlighet kan ordnas. Vad gäller parkering och biltrafik finns delade meningar men flertalet är positiva till en minskning, men med säsonganpassning för hög- och lågsäsong.

Arbetet har omfattat en rad dialogträffar och samordningsmöten med olika grupper. Dialog har förts med världsarvsrådet, torghandlare och representanter för näringsliv och turism, samt funktionsnedsatta. Samordning har skett internt och med polis och räddningstjänst. En enkät riktad till allmänheten är ytterligare underlag i den fortsatta processen.

Dialogerna visar att båda torgen behöver utvecklas till mer levande, flexibla och attraktiva mötesplatser året runt. En viktig fråga är att balansera torgliv, parkering och världsarvets värden. Säsonganpassning lyfts som avgörande, särskilt för att hantera parkeringsbehovet vintertid. Trygghet, delaktighet och inkludering – även av barn, unga och personer utanför innerstaden – ses som centrala delar av det fortsatta arbetet.

Både hot och möjligheter har identifierats. Ökad aktivitet kan skapa buller, slitage och otrygghet. Samtidigt finns stor potential att stärka tryggheten, öka besöksflödena och utveckla torgen. Torghandeln på Stora torget anses viktig för många och torghandlarna motsätter sig starkt en eventuell flytt. Samtidigt finns en bred önskan om att höja kvaliteten på marknaden och skapa en mer traditionell producentmarknad.

För att säkerställa att en framtida omgestaltning leder till önskat resultat kan förändringar provas i full skala. Denna metod har använts med framgång i flera svenska städer, och tillfälliga omvandlingar har gett värdefulla erfarenheter inför långsiktiga investeringar. Utvärderingar av ett test kan inbegripa dialoger på plats och mätningar av trafikflöden.

Det övergripande målet är skapa mer plats för vistelse, grönska och aktiviteter på båda torgen. Stora torget ska återfå en representativ karaktär, där S:ta Karin lyfts fram tydligare. Vissa fasta hinder tas bort, och fler sittplatser tillkommer. Torghandeln är kvar på torget men med färre platser och enhetliga markiser. Under lågsäsong behålls parkering för funktionsnedsatta samt korttidsparkering, medan torget föreslås bli bilfritt under högsäsong (undantaget tidstyrda leveranser, blåljus och taxi). Södertorg utvecklas genom bättre kopplingar och en tryggare entré via Söderport. Gränsen mellan gående och trafik förtydligas och sittplatser och växtlighet tillkommer. Antalet parkeringar minskas till förmån för vistelseytor.

Under sommaren 2026 testas omreglering av trafik och parkeringar, och flexibel möblering på respektive torg - samtidigt som dialog och utvärdering genomförs.

Bedömning

Miljö- och klimatperspektiv

De föreslagna förändringarna av Stora torget och Södertorg bedöms sammantaget ge övervägande positiva klimat- och miljöeffekter. En minskad dominans av biltrafik och ett tydligare fokus på gång- och vistelsemiljöer förväntas bidra till lägre utsläpp, minskat buller och förbättrad luftkvalitet. Att prioritera flexibla och flyttbara lösningar framför permanenta installationer innebär en mer resurseffektiv användning av material och möjliggör anpassningar utan stora klimatmässiga avtryck. Minskningen av parkeringsytor kan dock leda till ökad söktrafik om inte alternativa lösningar planeras.

Barn- och genusperspektiv

Projektet ska skapa torg som är trygga, inkluderande och tillgängliga för alla, oavsett ålder eller kön. Målet är att vistelseytorna skapar trygghet för alla, särskilt kvinnor och flickor, samt tillgänglighet för personer med funktionsvariationer, barnvagnar och äldre. Planeringen ska ske i delaktighet med olika målgrupper för att säkerställa att torgen blir inkluderande och socialt hållbara.

Landsbygdsperspektiv

Projektet ska skapa torg som är relevanta och tillgängliga även för boende och aktörer utanför Visbys innerstad. För att detta skall uppnås krävs att dessa grupper involveras i de fortsatta dialogerna och utvärderingarna av fullskaletestet.

Ekonomisk konsekvensanalys

Beslutet innebär både kostnader och intäktsförändringar som behöver beaktas. Projektet kräver en investeringsbudget vilket medför kapitalkostnader och en utökad driftsbudget för underhåll och löpande skötsel. Minskningen av parkeringsytor medför lägre intäkter från parkeringsavgifter. Minskning av torghandelsplatser kan sänka intäkterna från marknadsplatser.

Samtidigt finns möjligheter att optimera resurser och skapa mervärde: tillfälliga möbleringslösningar kan återanvändas i andra projekt och samordnas med Almedalsveckans behov av temporära vistelseplatser. På längre sikt kan attraktiva, flexibla och tryggare torg öka besök, evenemang och kulturaktiviteter, vilket kan ge indirekta ekonomiska fördelar för stadskärnan och lokala näringsidkare.

Investeringar för testperioden sommar 2026 ryms, genom omprioriteringar, inom befintlig parkinvesteringsram och har en kalkyl på 1,8 miljoner.

Ärendets behandling under mötet

Avdelningschef Therese Bendelin, enhetschef Jessica Kruse, stadsträdgårdsmästare Hildegun Nilsson Varhelyi och trafikingenjör Gustaf Dehlin föredrar ärendet.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag till beslut och finner att det vinner bifall.

Arbetsutskottets förslag till tekniska nämnden

1. Tekniska nämnden beslutar att uppdraget är slutfört.
2. Tekniska nämnden ger teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att genomföra ett test av trafik- och parkeringsbegränsningar samt tillfällig möblering på Stora torget och Södertorg under sommaren 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2026-01-07
Rapport Stora torget och Södertorg daterad 2025-12-17
Förslag på testytor sommar 2026 daterad 2025-12-17
Presentation på sammanträde